

Джеръм К. Джеръм

За изкуството да вземаш
решение

– Е, кой от двата ще ме посъветваш да взема, мила? Нали разбираш, с червения няма да мога да нося лилавата си шапка.

– Тогава защо не вземеш сивия?

– Да, да, мисля, че сивият ще ми върши повече работа.

– Материята е чудесна.

– Да, и самият цвят е чудесен. Нали разбираш какво искам да кажа, мила? Не е обикновено сиво. Въпреки че сивият цвят винаги си е малко безличен.

– Е, да, но е спокоен.

– Спокоен е, разбира се, но червеният е така топъл. Червеният те кара да чувствуваш топлина дори когато не ти е топло. Нали ме разбираш, мила?

– В такъв случай вземи червения. И той ти отива.

– Наистина ли мислиш, че ми отива?

– Да, разбира се, особено когато страните ти имат цвят.

– Ето това му е недостатъкът на червеното. Не, мисля, че сивото е все пак по-безопасно.

– Значи, смятате да вземете от сивия, госпожо?

– Да, струва ми се, че така ще е най-добре, нали, мила?

– Аз самата много го харесвам.

– Материята изглежда здрава. Ще го гарнирам с ... О, не сте го отрязали още, нали?

– Тъкмо се канех, госпожо.

– Почакайте за миг. Искам да хвърля още един поглед на червеното. Знаеш ли, мила, изведнъж ми дойде на ум колко ще му отива кожа от чинчила на това червено.

– Да, ще му върви.

– А както знаеш, аз имам кожа от чинчила.

– Тогава вземи червеното. Защо не?

– Защото трябва да мисля и за шапката.

– Нямах ли друга освен лилавата, която би могла да носиш с него?

– Не, никаква, пък тази така добре ще подхожда на сивото. Да, мисля, че ще взема сивото. Един много приличен и неутрален цвят.

– Четиринадесет ярда ли казахте, госпожо?

– Да, четиринадесет ще ми бъдат предостатъчни, защото ще го комбинирам с ... Една минута, моля. Знаеш ли, мила, ако взема сивия, тогава няма да има какво да нося с черния жакет.

– Но той върви и със сиво.

– Не особено, не толкова добре, колкото с червено.

– В такъв случай ще взема от червеното. Виждам, че и ти го харесваш.

– Не, лично аз предпочитам сивото, но човек трябва да се съобразява с толкова много неща... Господи боже, верен ли ви е часовникът?

– Не, госпожо, с десет минути е назад. Ние винаги държим часовника си малко назад.

– А в дванадесет и четвърт трябваше да бъдем при мадам Дженъуей. Колко време отнема това пазаруване. В колко тръгнахме?

– Струва ми се, около единадесет.

– Не, в десет и половина, сега си спомням. Нали се бяхме уговорили, че ще тръгнем в девет и половина. Вече два часа сме тук.

– А не сме направили още нищо.

– Буквално нищо, а аз имах намерение да свърша толкова много работи. На всяка цена трябва да отида при мадам Дженъуей. В тебе ли ми е портмонето? Чакай, чакай, у мене е.

– Е, реши ли най-после кое ще вземеш, червеното или сивото?

– Да ти кажа право, и аз вече не знам. Преди минута уж бях решила, а сега всичко ми излезе от ума. Да, да, спомням си, червеното. Да, червеното ще взема. Не, впрочем не червеното, а сивото.

– Но накрая ти се спря на червеното, не помниш ли, мила?

– О, да, наистина, права си. Ето защо не обичам да пазарувам. Понякога така се обърквам.

– Решавате да вземете от червения плат, така ли, госпожо?

– Да, да! Той е по-подходящ, нали, мила? Ти какво мислиш?... Няма ли някои други тонове червено? Този е толкова грозен.

Продавачът ѝ припомня, че тя вече е видяла всички останали тонове и е избрала именно този като най-красив.

– Ах, да – отвръща тя с вид на човек, от чиито плещи са паднали всички земни грижи. – В такъв случай ще трябва да взема от този. Няма какво повече да се колебае. Загубих цялата си сутрин заради това.

Вън от магазина тя изказва три неоспорими възражения срещу червения плат и четири необорими довода в полза на сивия, който всъщност е трябвало да купи. Чуди се дали не биха ѝ го сменили, ако се върне и помоли за това управителя на универсалния магазин. Приятелката ѝ, която вече е гладна и иска да обядва, я уверява, че няма да ѝ го сменят.

– Ето защо мразя да пазарувам – казва тя. – Не ти остава време да си помислиш. – И се зарича никога вече да не стъпва в този магазин.

Ние ѝ се присмиваме, но дали сме по-добри от нея? Кажете ми

искрено, самолюбиви приятелю, не сте ли стояли пред разтворения гардероб, чудейки се дали ще ѝ се сторите по-представителен, ако си облечете костюма от груб туид, който така възхитително подчертава широките ви плещи, или общоприетия черен редингот, който може би е все пак по-подходящ за фигурата на един мъж, приближаващ... да речем, двадесет и деветте? А може би най-добре би било да се явите пред нея в костюм за езда? Нима не сме я чували да казва колко добре изглеждал Джоунз с ботуши и брич, а пък, „дявол да го вземе“, ние имаме по-хубави крака от Джоунз. Колко жалко, че бричовете за езда в наше време ги шият широки като чували. И защо мъжката мода все повече се стреми да скрие мъжките крака? Колкото по-безсрамно жените откриват своите, толкова по-срамежливо ние крием нашите. Защо ни се струват немислими днес плътни прилепналите трика и спретнатите, къси до коленете панталони на нашите прадеди? Дали сме станали по-скромни, по-благоприлични, или е настъпил някакъв упадък, който ние благо разумно се мъчим да укрим?

Не мога да разбера какво харесват у нас жените. Вероятно ги привличаме с нашите нравствени качества, но в никакъв случай с външността си – с костюмите си от туид, с черните жакети и жилетките, с високите яки и цилиндрите. Не, сигурно само благодарение на вътрешните си качества успяваме да спечелим тяхната любов.

Колко весело и приятно са живели нашите прадеди! Разбрах това, когато ми се случи да отида на един костюмиран бал. Какво точно представях с костюма си, не знам, пък и това не е важно. Помня само, че бях някакъв военен. Помня също, че костюмът ми беше с два номера по-малък, а шапката с три номера по-голяма. Шапката подпълних, а в деня на бала, за да мога да се пъхна в костюма, обядвах само една пържола и половин чаша газирана вода. Като дете в училище съм получавал награди за математика, а също и за свещена история – не често, но съм получавал. Един литературен критик, сега покойник, веднъж похвали една моя книга. Имало е случаи, когато с поведението си съм спечелвал одобрението на известни и уважавани хора. Но никога, никога в живота си не съм се чувствувал толкова горд, толкова доволен от себе си, както онази вечер, когато, закопчайки и последното копче, се видях отразен в цял ръст в голямото огледало. Бях същинско видение. Не би трябвало сам да го казвам, но и другите казаха същото. Наистина бях красив като видение. Униформата беше червена, обточена отвсякъде, откъдето можеше, със сърмен галон, а там, където нямаше повече място за сърмен галон, бяха увисени сърмени шнурчета, пискюли и лентички. Златни копчета н

катарамии пристягаха снагата ми, украсен със сърма пояс ме препасваше през кръста. На шапката ми се полюляваше кичур белоснежнн конски косми. Не знам дали всичко беше точно на мястото си, но все пак успях някак да се наглася и изглеждах отлично. Униформата ми отиваше като нищо друго досега. Това сполучливо предрешаване ми даде възможност да вникна в същината на Женската природа. Девойки, които до този момент се бяха държали хладно и сдържано към мен, се тълпяха наоколо ми със силното желание да им обърна внимание. Девойките, на които благоволявах да се усмихна, загубваха ума и дума и изведнъж започваха да се държат важно и наперено. Девойки, на които не бях представен, се цупеха и гледаха със завист онези, които вече се познаваха с мен. А на една от тях, с която седях по време на два танца (впрочем тя седя, а аз стоях прав в грациозна поза край нея – костюмиерът ме беше посъветвал да не седя), направо съсипах бъдещето и още не мога да си го простя. Любимият ѝ беше способен млад човек, син на търговец на памук, и сигурно щеше да ѝ стане добър съпруг, но кой му е крив, че беше направил глупостта да дойде облечен като бирена бутилка.

Впрочем може би е по-добре, че тези стари моди вече са отминали. За една седмица униформата можеше да заличи без остатък вродената ми скромност.

Чудя се обаче защо костюмираните балове не се ползват вече с популярност в това сиво наше време. Детският инстинкт да се „маскираме“, „да играем на нещо“, съществува у всички нас. И понякога толкова се изморяваме да си бъдем все „ние“, да играем нашата собствена роля. Веднъж бях поканен на чай и около масата се водеше следният разговор:

Дали някой от нас, ако това бъде възможно, би сменил съдбата си с нечия друга – беднякът с милионера, гувернантката с принцесата. Да смени не само общественото си положение и заобикалящата го обстановка, но и здравето си, сърцето си, ума си, душата си. Да не запази от собственото си същество нито една частица, само паметта. Общото мнение беше отрицателно, само една дама изказа желание.

– О, ти никога не би го направила, мила – възрази ѝ една нейна приятелка. – Само така си мислиш.

– Не, ще го направя – настояваше дамата. – Толкова съм изморена от себе си, че съм готова да се сменя дори с тебе.

В младите ми години най-важният въпрос за мене беше – какъв вид човек да си избира да стана. Когато си на деветнадесет години, неизбежно си задаваш този въпрос. А когато станеш на тридесет и девет, с

въздишка си казваш: бих искал Съдбата да не ме беше правила точно такъв.

В онези дни бях най-усърден читател на всякакви „полезни съвети за млади мъже“ и от тях заключавах, че е само въпрос на мой личен избор дали да стана „сър Ланселот“, „хер Тойфелсдъх“ или пък „Яго“. И грижливо прехвърлях през ума си всички недостатъци и преимущества на това да изживееш живота си повърхностно и весело или сериозно и задълбочено. Образци за подражание търсех в книгите. Байрън по онова време беше все още много популярен и много млади хора под негово влияние решаваха да се превърнат в мрачни и меланхолични, уморени от живота и вглъбени в себе си младежи. Аз намислих да се присъединя към тях.

В продължение на един месец почти не се усмихвах или ако се усмихвах, то усмивката ми беше уморена, горчива, усмивка на разбито сърце – така поне си мислех аз. Плиткоумните наблюдатели обаче я тълкуваха съвсем погрешно.

– Много добре зная как се чувствуваш – казваха те със съчувствен поглед. – И мен ме мъчи често. От промяната на времето е, струва ми се. – И ме съветваха да изпия чаша силно уиски или джин.

Не мога да ви опиша колко оскърбен се чувствава младият човек, загрижен да зарови скритата си скръб под планина от мълчание, когато някой простак го потупа по рамото с въпроса: „Е, как е махмурлукът тази сутрин?“, когато онези, дето си мислят, че всичко разбират, нарекат неговото тъй възвишено страдание „неразположение“ след пиянство.

Младият джентълмен, който е решил да възприеме байръновски образ, среща и практически трудности по пътя си. Например той трябва да бъде неимоверно порочен и безпътен или по-точно, да е имал неимоверно порочно и безпътно минало, а да си бил или да си в момента порочен с малък доход, е направо невъзможно. Озлочестяването и на най-простото момиче струва пари. Не можеш да се отдаваш на лудории срещу „свидетелство за бедност“, пък и това не би било „байръновско“.

„Да удавиш спомена си в чашата“ звучи красиво, но чашата в такъв случай трябва да бъде пълна с някаква скъпа напитка. „Да отпиеш дълбока глътка токайско“ или „асти“ също звучи поетично, но когато кесията ти позволява да отпиеш само глътка евтина бира, и то от чаша, толкова плитка, че нищо да не може да се удави в нея, грехът губи аромата си.

Възможно е също – поне така си мисля сега – по онова време у мен да се е таило и убеждението, че Порокът, дори и в най-изтънчения си

вид, на слънчева светлина изглежда грозен, жалък и отблъскващ; че в литературата е много живописен, но в живота е една миришеша на лошо дреха, която добродетелният, ала безволев човек понякога може да надене, но която с всички сили трябва да се мъчи да отмахне от себе си, за да си върне душевната чистота.

Така или иначе, аз се отегчих да упражнявам ролята на мрачен млад човек и докато се колебаех каква друга да захвана, попадна ми под ръка една книга, чийто герой беше някакво весело и жизнерадостно младо конте. Той беше ревностен посетител на борби между петли и между хора, обичаше да флиртува с актриси, да задига чукчетата на вратите, да гаси уличните фенери и да погажда най-весели и забавни номера на нощните пазачи. И за всичко това героините на книгата едва ли не го боготворяха. Не можех ли и аз да флиртувам с актриси, да гася уличните лампи, да си правя шеги с полицаите и да бъда любен? Животът в Лондон се беше променил от времето на моя герой, но и доста от предишното беше останало, а сърцето на жената е вечно. Ако нямаше вече борби, то поне имаше боксови състезания в мрачните, опушени салони на Уайтчепъл Роуд. Борбите с петли бяха излезнали от мода, но не можеше ли във влажните изби край реката срещу два пенса да наблюдаваш с вълнение как териери гонят и унищожават обезумели плъхове и да се чувствуваш спортсмен? Вярно е, че тези сцени не пораждаха у мене онази безумна веселост, която никога не изоставяше моя герой, но може би за да се развеселя така, ми пречеше острият мирис на джин, на застолял тютюнев дим и постоянният страх от полицията. Основните елементи обаче бяха същите и на следващата сутрин аз можех да възкликна с думите на моя прототип: „Дявол да го вземе, чувствавам се тъй, сякаш всички бесове са влезли в главата ми!“

Но и тук фаталната липса на средства ми създаваше спънки. (Колко материал за размисъл дава на философите това влияние на доходите върху формирането на човешкия характер.) Дори петостепенните боксови състезания, организирани на приятелски начала, и борбите с плъхове в копторите на Родърхайд стават скъпички, щом се разбере, че ти си единственият джентълмен с висока яка сред цялата компания и останалите естествено очакват да поемеш ролята на домакин и да почерпиш всички с по чаша бира с джин.

Вярно е, че чупенето на звънци и катеренето по стълбовете на уличните лампи не ти струва пари, стига да не те пипнат на местопрестъплението, но вземеш ли да го правиш много често, започва да ти омръзва. Пък и модерните улични лампи в Лондон никак не са пригодени

за спорт. С доста усилия успяваш да ги обгърнеш. Мръсотията, която обираш от тях, е също една пречка за катерещия се. Когато вече си успял да се покатериш по третия си стълб, усещаш как изведнъж те обзема отвращение към този вид „веселба“ и започваш да мечтаеш за уханен сапун и топла вана.

И в шегите с полицайте удоволствието не остава само твое. Може би защото аз не действах благоразумно. Сега, като си спомням всичко това, ми идва на ум, че Ковънт Гардън и Грейт Молбъръ стрийт са били крайно неподходящи места за този вид шегички. Да нахлупиш над очите каската на някой дебел полицаи, е една изключително забавна шегичка. Докато той се мъчи да си освободи главата, ти му задаваш разни смешни въпроси и в момента, в който вече си измъква каската, ти изчезваш. Но тази игра не трябва да се играе в такъв район на града, където на всеки десет метра се падат по трима полицаи. Защото, ако другите двама полицаи, които от десет минути те държат под око от съседния ъгъл, забележат какво правиш с третия, няма да ти остане време да се насладиш достатъчно на ситуацията. Когато вече си пробягал цялата Грейт Титчфийлд стрийт и два пъти си обиколил Оксфърд Маркит, започваш да мислиш, че една шегичка не бива да продължава прекалено дълго, защото има опасност да стане отегчителна. Започваш да си мислиш също, че е време вече да се прибереш, да се видиш с приятелите. „Законът“ обаче, нараснал от подкрепленията на шест или седем мъже, тъкмо започва да се наслаждава на гонитбата. Да, като тичаш по Хъноувър скуеър, си представяш сцената в съда на следващата сутрин. Ще те обвинят, че си нарушил обществения ред в пияно състояние. Излишно ще бъде да обясняваш на съдията (или по-късно на близките си), че само си се опитвал да подражаваш на героя на един роман, който с всички свои лудории е будил само възхищение. Ще те глобят обичайните четиридесет шилинга и следващия път, когато отидеш у Мейфийлдови, момичетата няма да си бъдат в къщи, а мисиз Мейфийлд, която винаги е проявявала майчински грижи към теб, ще ти поговори сериозно и ще поиска да й обещаеш, че никога вече няма да сложиш капка алкохол в уста.

Благодарение на младостта и на здравия си организъм при Нотинг Хил успяваш да се отгървеш от преследването; и за да избегнеш възможността от някакви непредвидени случки при връщането, прибираш се в Блумзбъри, обикаляйки чак през Кемдън Таун и Излингтън.

Простих се със склонността към подобен род шегички в ранните часове на една неделна сутрин, докато висях вкопчан здраво в олука на някаква къща, разположена в една странична улица на Сохо, като се

заклех тържествено пред самото провидение. Обърнах се към него като мъж към мъж. „Помогни ми да се измъкна оттук (мисля, че точно това бяха думите, които прошепнах тогава) и никога вече няма да си устройвам шеги.“ Провидението се съгласи на сделката и ми помогна. Но това измъкване беше толкова сложно – в него се включваха един счупен прозорец на покрива и три счупени глобуса на газови лампи, два часа престои в една изба за въглища и една златна лира за палтото, което някакъв келнер ми зае, – че когато най-после се добрах до стаята си и огледах онова, което беше останало от мене, не можах да се съдържа и да не си кажа, че провидението все пак можеше да свърши работата и по-изкусно. Тези мисли, разбира се, не събудиха у мен желание да наруша договора; бях се налудувал вече и сега стремежът ми беше към скромен и тих живот.

Потърсих съответно нов образец и скоро намерих един, който отлично подходеше на намеренията ми. Германският професор беше станал много популярен литературен герой в този период. Носеше косите си дълги и, общо взето, беше малко небрежен, но затова пък сърцето му бе от стомана, а понякога и от злато. Болшинството от героите в книгата, преценявайки по външността му и по разговорите – на повален английски, отнасящи се главно до покойната му майка и малката му сестра Лиза, – го смятаха за безинтересен, но те не знаеха за сърцето му. Най-ценното му притежание беше някакво куцо куче, което той беше спасил от една жестока улична тълпа; и когато не говореше на развален английски, той галеше кучето.

Но неговата специалност беше да спира подплашени коне и по този начин да спасява живота на героинята. Това, комбинирано с разваления му английски и кучето, го правеше неотразим.

Този образ ми се стори така приветлив и спокоен, че реших да го опитам. Аз, разбира се не можех да бъда немски професор, но можех, както го и направих, да нося косата си дълга въпреки че всички ме съветваха да не я нося дълга, най-вече малките момчета. Помъчих да се сдобия с куцо куче, но не успях. Един едноок търговец в Севън Дайълз, към когото прибягнах като към последна възможност, предложи да ми окуци едно срещу допълнителни пет шилинга, но аз отхвърлих предложението му. Късно една нощ обаче случаят ме срещна на улицата с някакво гладно и измършавяло, без определена порода псе. Не беше куцо, но изглеждаше доста болнаво. И понеже нямах чувството, че отнемам от някого някаква особена ценност, примамих го в къщи и взех да го храня. Изглежда обаче, че съм го прехранил. Накрая то тъй заякна, че не

можеше да ми свърши никаква работа. На всичкото отгоре се оказа и с лоши навици, а беше твърде старо, за да го отучвам. И псето стана проклятието на квартала. Основното му занимание се състоеше в това да души кокошките и да задига зайци от витрините на месарниците. За разнообразие понякога душеше котки и плашеше децата, като се мушкаше между краката им и скимтеше. Имаше моменти, в които бях готов аз самият да го окуця, стига да можех да го докопам. Нищо не постигнах с това куче, нищо. Хората, вместо да ме похвалят, че съм спасил живота на едно умиращо от глад животно, ме наричаха глупак и ме предупреждаваха, че ако аз не удавя звяра, те ще го удавят. И това куче напълно провали характера ми – имам пред вид характера, който исках да си създам в онзи период. Как можех да минавам пред хората за младеж със златно сърце, когато ме сварваха наред улицата да замервам с камъни собственото си куче? А единствено камъните успяваха да го достигнат и да го укротят.

Липсата на побягнали коне също ме затрудняваше да се проявя. Конете в нашата околност не бяха коне, дето ще се подплашат и побягнат.

Веднъж, само веднъж ми се представи възможност да се упражня в укротителство. И възможността беше чудесна, защото животното не бягаше бързо. Всъщност съмнявам се дали то самото изобщо знаеше, че е побягнало. По-късно се разбра, че имало навик, след като почака известно време господаря си пред „Роза и корона“, да си изприпка до в къщи само. Когато мина покрай мен, то се движеше едва със седем мили в час, а поводите му се влачеха сгодно край него. Тъкмо случай за начеващ укротител и аз се приготвих. В критичния момент обаче двама досадни полицаи ме изблъскаха настрани и те спряха коня.

После се оказа, че не е имало за какво да съжалявам. Щял съм да спася само един плешив и много пиян търговски пътник, който ругаел отвратително и замерял тълпата с празни кутии за мъжки яки.

Веднъж от прозореца си гледах как трима мъже искаха да спрат един побягнал кон. Тримата застанаха спокойно на средата на пътя и зачакаха. Бяха доста далеч от мене, за да мога да видя лицата им, но поведението им говореше, че са готови на героизъм, дори на смърт.

Човекът, който беше най-напред, разпери ръце и не трепна, докато конят не се приближи на двадесет метра от него. Но тъй като животното явно нямаше намерение да опре бесния си кариер, храбрецът се отдръпна на бордюра и остана да гледа подире му с явно съжаление, сякаш си казваше: „Добре, щом като си толкова вироглав, няма какво повече да се занимавам с тебе.“

Вторият, който се беше заел да предотвратява катастрофата, като видя какво става, без нито миг да се колебае, кривна в страничната уличка и изчезна. Третият остана на мястото си и когато конят мина покрай него, той му изкрещя нещо. Какво точно, не чух, но не се съмнявам, че му е дал някакъв добър съвет. Конят обаче беше прекалено възбуден, за да го чуе. Първият и третият след това се срещнаха и взеха енергично да обсъждат случилото се. Предполагам, че са се ядосвали на твърдоглавието на подплашените коне изобщо и са се надявали, че никой не е пострадал.

Вече не помня какви други роли съм разигравал в ония дни. Помня само, че една ми навлече големи неприятности – ролята на прям, честен и откровен млад човек, който винаги говори това, което мисли.

В живота си съм срещал само един човек, който не си патеше от това, че изразяваше открито мислите си. Чувал съм го да удря по масата с юмрук и да възкликва:

– Искате да ви лаская, да ви натъпча с куп лъжи? Не, аз не съм такъв, Джим Къмптън не е такъв. Ако искате обаче да чуете истинското ми мнение, ще ви кажа, че дъщеря ви е най-прекрасната пианистка, която съм чувал. Не казвам, че е гениална, но съм слушал и Лист, и Мецлер, и другите знаменитости и от всички предпочитам нея. Ето ви моето мнение. Казвам ви това, което мисля, с риск да ви обидя.

– Колко е приятно да срещнеш човек, който не се страхува да изкаже открито мислите си – провикват се родителите. – Защо всички не сме така откровени?

Последната роля, с която се залових, ми се струваше много лесна за изпълнение – обичан и уважаван млад човек, чието обаяние се крие в това, че винаги играе сам себе си. Другите се преструват, а той винаги е естествен, непринуден, с една дума, такъв, какъвто си е.

Аз също желяех да бъда такъв, какъвто съм. Тогава обаче възникна въпросът: какъв съм всъщност?

Преди всичко трябваше да реша този въпрос. Но не съм го решил и до днес. Какво съм? Дали не съм почтен джентълмен, крачещ по света със смело сърце и високо вдигната глава, непримирим към всяка низост, враждебен към всяка дребнавост? Дали не съм низък и дребнав човек – точно от онзи вид, който аз, почтеният джентълмен със смелото сърце и високо вдигнатата глава, така много презирам – пълзящ към жалката си цел по нечестни пътища, раболепен пред силата, страхлив пред болката? Дали не съм... Драги ми читателю, мога да ти изброявам още много и много неща, които разкриват какво презряно същество съм аз. Но защо

да обезпокоявам чувствителния ти слух? Ти пак няма да ме познаеш. Само ще се ужасиш, като разбереш, че редом с теб на земята съществуват такива долна и жалка разновидност на човешкия род. По-добре да не опознавате тази вредна твар, драги господине и госпожо. Защо да обременявам ума ви с излишни знания?

Аз съм философ и еднакво весело посрещам и бурите, и слънчевите лъчи. Само понякога, когато нещата около мен не вървят точно така, както аз бих желал, когато безразсъдни и подли хора вършат безразсъдни и подли дела, само тогава се разгневявам.

Както Хайне казва за себе си, така и аз мога да кажа – аз съм рицарят на „Светия Граал“, боря се за правда, почитам всички жени и уважавам всички мъже.

И в следващия миг се виждам в противниковите редици да се бия под черното знаме. (Как ли се объркват генералите на двете неприятелски армии, като виждат, че войниците им бягат ту в единия, ту в другия лагер!) Че какво друго е жената, ако не играчка на мъжа! Нима аз вече няма да мога да живея весело, защото ти си добродетелен? Какво друго са хората, ако не гладни кучета, които се борят за кокал! Бий другите, за да не те набият тебе! Истината не е друго, а прикрита лъжа!

Аз обичам всички живи същества. И теб, моя бедна сестро, която се бориш с тежкия си товар по самотния си път. Как бих искал да изтрия с целувка сълзите от повехналите ти страни и да прогоня със светлината на любовта си тъмнината, която те обгражда.

И теб, търпеливи братко, който се задъхваш от непрестанното обикаляне по утъпкания път и също като долапчийски кон за насърчение получаваш само удари с камшик, а в яслата ти няма друго освен шепи суха плява! Как бих искал да се впрегна редом с тебе и да отморя поне малко наболелите ти плещи; да потеглим дружно ярема, рамо до рамо, а ти ще си спомняш и ще ми разправяш за зелените поляни, по които си играл някога.

И вас, слабички невръстни дечица, с изпоцапани личица, от които святкат любопитните ви очички. Как бих искал да ви взема на ръце и да ви разправам вълшебни приказки. Да ви пренеса в блажената страна на мечтите, отвъд тъжния стар свят, за да станете принцове и принцеси и да познаете истинската любов.

Но ето че идва някакъв себелюбив и алчен човек и влиза в моята кожа. Човек, който пропилява живота си в плановете как да се сдобие с повече пари, повече храна, повече дрехи и повече удоволствия. Толкова е зает да мисли за безбройните неща, от които самият той се нуждае, че

не му остава време да помисли за нуждите на другите. Той се смята за център на вселената. Като го чуеш как недоволствува, ще си помислиш, че светът е бил създаден и благоустроен единствена за негова изгода. Той блъска и гази безогледно в стремежа си към своите безбройни желания. Но докато граби едно, изпуска друго и проклина небето за несправедливостта му и всеки, когото срещне, загдето му се е изпречил на пътя. Както и да го погледнеш – неприятен, лош човек. И аз бих искал да не идва толкова често да се настанява в моята кожа. Той твърди, че той – това съм бил аз. Че аз съм бил някакъв сантиментален глупак, който му пречел да успее в живота. От време на време мога за малко да се отърва от него, но той винаги се връща. Тогава той се отървава от мене и аз ставам – той. Това страшно ме смущава и обърква и започвам да се чудя – кой от двамата всъщност съм аз?

КРАЙ

© 1970 Красимира Тодорова, превод от английски

Jerome K. Jerome
On the Art of Making Up One's Mind, 1898

Сканиране, разпознаване и редакция: Теодора, 2008

Публикация

Джером К. Джером

Празни мисли на един празен човек

Избрани разкази

Издавателство „Народна култура“, София, 1970

Съставителство и превод от английски: Красимира Тодорова

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7356>]